

СТАНОВИЩЕ

от

от доц. д-р Иво Николаев Попов,

щатен преподавател в Нов български университет,

8.2 Изобразително изкуство

и за придобиване на научната степен „доктор“

по професионално направление 8.2 Изобразително изкуство

с кандидат Ивайло Емил Саралийски

Дисертационен труд на тема:

„СИМВОЛИТЕ В КАРТИТЕ ТАРО И ТРАНСФОРМАЦИЯТА ИМ В
СЪВРЕМЕННОТО ИЗКУСТВО“

Научен ръководител: доц. д-р Калина Христова

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Предоставеният дисертационен труд от Ивайло Саралийски е с обем от 498 страници, от тях 247 основен текст.

Структурата на съдържанието е разпределена в увод, три глави, заключение. Основният текст на дисертационния труд е допълнен от библиография на използваните източници с теоретична литература (104 на английски език, 8 на български език, 6 на италиански език, 6 на френски език).

Текстът на дисертацията е съпроводен от отделно приложение – албум с илюстрации на анализирани в изложението образци - 132 страници с общо 653 изображения, подкрепящи теоретичното изследване.

Използваните източници в хода на изследването обхващат необходимите за поставените цели теоретични разработки, които включват: книги, сборници и статии в

периодични издания от утвърдени в съответната научна област автори, както и съвременни проучвания и публикации по темата на дисертацията.

Бележките под линия (68 на брой) в дисертацията разясняват специфични термини и предоставят допълнителни уточнения с цел по-голяма изчерпателност или прецизиране на изложената информация.

2. Обосноваост на целите и задачите в дисертационния труд.

Целите и задачите на изследването са ясно формулирани като тяхната същност определя и самата съдържателна структура на дисертационния труд. Общата цел на проучването е да допринесе за формирането на всеобхватна културна история на Таро, да изследва визуалните промени, които колодата претърпява през вековете и проследява символиката в неговите образи.

Конкретната цел на труда е да се сравнят ключови за развитието на Таро колоди и да се създаде авторска колода, вдъхновена от богатия инструментариум на XXI век.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методологията на изследването е чрез методите за анализ и изисква мултидисциплинарен подход. Анализът обръща внимание на психологическите, социалните, историческите и изкуствоведските аспекти на картите Таро.

В дисертационния труд се разглеждат четири значими периода в историята на Таро подробно изследвани и анализирани.

В първата глава на изследването е разгледано първоначалното значение на символиката в Таро и необходимостта да се установи истинският произход на колодата. Разделена е на седем подточки. Подробният обзор по периоди от 13-ти век до началото на 19-ти век в изследването има много важен въвеждащ историко-теоретичен характер. Тази първа част от дисертацията се отличава с ясна структура и съдържание, което е изградено върху обширна и адекватна за темата българска и чуждестранна литература.

Използваните примери и източници са коректно поднесени и показват задълбочени и ерудирани познания върху анализираната проблематика.

Втората глава на дисертационният труд е посветена на анализ на значението, символиката, семиотиката и иконографията на Таро. Важен изследователски момент в тази част на дисертацията е направеният анализ на влиянието на иконографията и трансформацията на картите Таро. Разгледани са в две подточки – „Иконография и трансформация на Големите Аркани“ и „Иконография и трансформация на Малките Аркани“. В тази глава дипломантът разглежда комуникативния и познавателен потенциал на Таро; специфичната семиотична среда, която създава; и иконографията му, която макар да е изключена от т.нар. високи форми на изкуство, е трайно и дълбоко свързана с най-значимите примери на класическото изкуство. Задълбоченото проследяване на многозначните, отворени за тълкувания, поставени в широк контекст изображения на картите води до мултидисциплинарни изводи. Дипломантът разглежда също така и произхода на символите на боите в Таро и връзките помежду им. Анализите са подкрепени са от значително количество примери от различни периоди и държави.

Обобщенията и систематизацията на изследваната и анализираната информация по темата имат безспорен приносен характер в научно и теоретично отношение.

Третата глава на дисертацията е посветена на Таро и изкуството, генерирано от изкуствен интелект (ИИ). Разгледани и анализирани са съвременните тенденции за използване на изкуствения интелект за създаването и генерирането на символиката и иконографията на Таро, използвайки насочващи изречения и фрази. Но концепцията, на настоящата дисертация, е за симбиоза и не става дума за буквално генериране на изображения чрез ИИ, а за подбор на изображения и концепция, които да съответстват в известна степен на значенията и семиотиката на Таро.

Особена и важна ценност на дисертационния труд представляват анализите за трансформациите и еволюирането на картите Таро. Те не са предизвикани от физическата, а от културната и социалната среда, оформена от последствията на различни събития: войни, религии, епидемии, резултатите от Просвещението, разпространението на екзотични култури и други.

4. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Дипломантът прилага списък с четири броя публикации в реферирани и рецензирани научни издания. Те са тематично обвързани с настоящия дисертационен труд и показват неговите задълбочените изследвания.

5. Приноси на дисертационния труд

Този труд е първото в България проучване върху еволюцията на картите Таро и трансформацията им в съвременното изкуство.

Доказана е основната теза: неразривната връзка между Таро и изкуството през вековете. Обоснована е тезата за еволюцията на Таро като поредица от трансформации и адаптации, следващи развитието на социо-културната среда. В рамките на тази теза е предложено, за пръв път в българската литература, сравняване на различните колоди, появяващи се през вековете.

Обоснован и използван е мултидисциплинарен подход, опиращ се на историческата, културологическата, социологическата и други науки, както и върху подходящи елементи от психоанализата на Карл Юнг.

Оригинален принос е описаното в труда създаване на авторско тествано карти Таро, вдъхновено от богатия художествен и технически инструментариум на XXI век. Създаден е авторски цикъл LET THERE BE, съдържащ три колоди Таро: LET THERE BE LIGHT; LET THERE BE COLOR и LET THERE BE FORM. Това са първите в България тествани карти, създадени в сътрудничество с изкуствен интелект. По този начин настоящата дисертация за първи път доказва възможността за развитие на Таро с помощта на изкуствения интелект. На тази основа могат да бъдат очаквани бъдещи научни и научно-приложни разработки.

6. Заключение

В заключение считам, че научната стойност на предложения дисертационен труд е безспорна и отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен “Доктор” и предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането на научна и образователна степен „Доктор” на Ивайло Емил Саралийски по професионално направление 8.2 Изобразително изкуство.

04. 10. 2023 г.

.....

София

/доц. д-р Иво Попов/